

Konwencja o prawach dziecka

Najważniejszym dokumentem dotyczącym praw dziecka jest Konwencja o prawach dziecka uchwalona w 1989 roku przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych i ratyfikowana przez Polskę w 1991 roku.

Polska może poszczycić się bogatą tradycją związaną z promowaniem praw dziecka, począwszy od postaci Janusza Korczaka, cenionego na świecie działacza na rzecz godnego traktowania dzieci, po Ludwika Rajchmana, pomysłodawcę stworzenia międzynarodowej organizacji działającej na rzecz dzieci – UNICEF. Polska była również inicjatorem powstania Konwencji o prawach dziecka, gdyż przedłożyła Komisji Praw Człowieka ONZ jej pierwszy projekt. O tym, jak ważne są w naszym kraju prawa dziecka, świadczy również fakt, iż zostały one uwzględnione w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Dziecko powinno znać swoje prawa, rozumieć je i świadomie z nich korzystać. Państwo powinno traktować dziecko podmiotowo i bezwzględnie przestrzegać przysługujących mu praw.

Upowszechnianie wiedzy o prawach dziecka nie jest wymierzone przeciwko rodzicom. Zarówno rodzice, opiekunowie jak i nauczyciele powinni mieć świadomość, że prawa dziecka nie kolidują z prawami dorosłych, lecz się uzupełniają.

Konwencja gwarantuje prawa dziecka, niezależnie od koloru skóry, wyznania czy pochodzenia. Przyjęta została przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w 1989 r., Polska jest inicjatorem jej uchwalenia. Konwencja weszła w życie w 1990 r. Stronami konwencji jest 195 państwa (czerwiec 2015 r.). Polska ratyfikowała konwencję w 1991 r.

Postanowienia Konwencji o prawach dziecka są podstawą działalności UNICEF, który podejmuje starania, aby stanowiły one kanon zasad etycznych i standardów międzynarodowych postępowania wobec dzieci.

Konwencja nakazuje gwarantowanie zapisanych w niej praw bez jakiegokolwiek dyskryminacji. Ponadto, zakazuje jakiegokolwiek dyskryminacji lub karania dziecka ze względu na status prawny, działalność, poglądy, przekonania religijne rodziców, członków rodziny lub opiekunów.

Nakazuje ona, by we wszelkich działaniach dotyczących dziecka kierować się jego najwyższym dobrem. Konwencja nakłada na państwa obowiązek podejmowania działań biorąc pod uwagę prawa i obowiązki rodziców dziecka lub jego opiekunów. Ponadto, nakazuje państwom poszanowanie praw i obowiązków rodziców, członków rodziny, środowiska, opiekunów prawnych, innych osób, do ukierunkowania dziecka i udzielania mu rad przy korzystaniu przez nie z praw określonych w konwencji. Konwencja wskazuje, że rodzice lub inne osoby odpowiedzialne za dziecko ponoszą główną odpowiedzialność za jego utrzymanie oraz zapewnienie warunków niezbędnych do rozwoju.

W konwencji zapisane są:

- prawo do życia i rozwoju, do tożsamości, obywatelstwa,
- prawo swobody myśli, sumienia i wyznania, wyrażania poglądów, w tym w postępowaniu administracyjnym i sądowym,
- prawo do ochrony życia prywatnego, rodzinnego, domowego, tajemnicy korespondencji
- prawo do wychowania w rodzinie i kontaktów z rodzicami w przypadku rozłączenia z nimi, prawo poznania rodziców, jeżeli to możliwe,
- prawo do wolności od tortur, poniżającego traktowania, przemocy fizycznej lub psychicznej, wzyску, nadużyć seksualnych,
- prawo do swobodnego zrzeszania się, pokojowych zgromadzeń,
- prawo do odpowiedniego do wieku i stopnia rozwoju traktowania w ramach postępowania karnego,
- prawa społeczne, w tym prawo do odpowiedniego standardu życia, opieki w instytucjach i zakładach, ochrony socjalnej, ochrony zdrowia, rehabilitacji społecznej i zdrowotnej,

- prawo do ochrony przed wyciskiem ekonomicznym, podejmowaniem pracy w zbyt wczesnym wieku,
- prawo do wypoczynku i czasu wolnego,
- prawo dostępu do informacji i materiałów pochodzących z różnych źródeł,
- prawa do nauki, w tym prawo do bezpłatnej i obowiązkowej nauki w zakresie szkoły podstawowej.

Szczególną uwagę konwencja poświęca dzieciom niepełnosprawnym, nakładając na państwo obowiązek zapewnienia warunków integracji społecznej, edukacji, rehabilitacji, rekreacji, dostępu do opieki zdrowotnej. Ponadto, konwencja zawiera zasady dotyczące postępowania w przypadku przysposobienia, procedur uchodźczych, ochrony tożsamości dzieci należących do mniejszości etnicznych, religijnych, językowych.

Zobowiązania państw

Zgodnie z art. 4 konwencji nakłada ona na państwa obowiązek podjęcia działań ustawodawczych i innych w celu realizacji praw w niej zapisanych. Jeżeli chodzi o realizację praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych określonych w konwencji, to państwa zobowiązane są do podjęcia działań, wykorzystując maksymalnie dostępne środki i, gdy to potrzebne, w ramach współpracy międzynarodowej.

Kontrola wykonywania konwencji i protokołów

Kontrola wykonywania konwencji i protokołów dodatkowych na szczeblu międzynarodowym sprawowana jest przez Komitet praw dziecka, złożony z 18 niezależnych ekspertów, którzy uczestniczą w pracach komitetu we własnym imieniu (są niezależni od rządów).

Komitet praw dziecka publikuje także komentarze ogólne (ang. General Comments), odzwierciedlające poglądy komitetu na treść postanowień konwencji. Komentarze nie przedstawiają wiążącej interpretacji konwencji.

Konwencja wyposażona jest także w **protokół dodatkowy**, przewidujący możliwość przedkładania przez osoby indywidualne Komitetowi praw dziecka skarg na niewykonywanie przez państwa postanowień konwencji i protokołów dodatkowych. Protokół przewiduje także rozpatrywanie przez komitet skarg międzypaństwowych. Komitet może też prowadzić procedurę dochodzeniową, wszczynaną w razie powzięcia wiadomości o poważnych lub systematycznych naruszeniach praw, o których mowa w Pakcie.

Skarżone może być jedynie państwo będące stroną protokołu. Protokół wszedł w życie w 2014 r., jego stronami jest 17 państw (czerwiec 2015 r.).

RZECZNIK PRAW DZIECKA

<https://brpd.gov.pl/>

Rzecznik Praw Dziecka

ul. Chocimska 6 , 00-791 Warszawa

telefon: (22) 583 66 00

fax: (22) 583 66 96

e-mail: rpd@brpd.gov.pl

Przyjęcia interesantów

od poniedziałku do piątku w godzinach 8.15-16.15

telefon: (22) 583 66 00, 800 12 12 12

Prawa dziecka w szkole

Do podstawowych praw ucznia Szkoły należy:

- 1) Prawo do informacji rozumianej jako dostępność wiedzy i o prawach i uprawnieniach, możliwość otrzymania w toku edukacji informacji z różnych źródeł, znajomość programów nauczania, zasad oceniania, jawność ocen, otrzymywanie informacji dotyczących ucznia o podejmowanych w jego sprawie decyzjach, dostęp do informacji na temat życia szkolnego;
- 2) Prawo do wyrażania myśli, przekonań, a w szczególności dotyczących życia Szkoły, a także światopoglądowych i religijnych, o ile nie narusza tym dobra innych osób;
- 3) Prawo do życzliwego i podmiotowego traktowania w procesie edukacyjno-wychowawczym i zakazu stosowania przemocy fizycznej i psychicznej rozumianego jako gwarancję nietykalności cielesnej i nakaz poszanowania godności ucznia poprzez m.in. Zakaz obrażania, poniżania, wyśmiewania, stosowania presji psychicznej, jednakowego oceniania i traktowania bez względu na wygląd zewnętrzny, status rodzinny, społeczny czy status ucznia oraz jednakowego traktowania w sytuacji konfliktu nauczyciel – uczeń, w tym prawo dowiedzenia swoich racji;
- 4) Prawo do tajemnicy życia prywatnego i rodzinnego oraz tajemnicy korespondencji rozumianej jako zakaz upubliczniania przez pracowników Szkoły wszelkich informacji z nim związanych;
- 5) Prawo do higienicznych warunków nauki, czasu wolnego, rozrywki i zabawy rozumianego jako dostępność do procesu dydaktyczno-wychowawczego zorganizowanego zgodnie z zasadami higieny pracy umysłowej; opieki wychowawczej i warunków zapewniających bezpieczeństwo;
- 6) Prawo do wypoczynku w czasie przerw międzylekcyjnych, w czasie ferii i przerw świątecznych;
- 7) Prawo do znajomości wymagań edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych, wynikających z realizowanego przez nauczycieli programu nauczania;
- 8) Prawo do sprawiedliwej, obiektywnej, jawnej i uzasadnionej oceny oraz ustalonych sposobów kontroli postępów w nauce;
- 9) Prawo do uzyskiwania na bieżąco informacji o uzyskiwanych ocenach;
- 10) Prawo do złożenia wniosku o uzyskanie wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych oraz rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania;
- 11) Prawo do zgłoszenia zastrzeżeń do Dyrektora Szkoły w przypadku uznania, że roczna ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych lub roczna ocena zachowania ustalona została niezgodnie z przepisami dotyczącymi trybu ustalania tej oceny;
- 12) Prawo do uzyskiwania informacji na 7 dni przed klasyfikacyjnym zebraniem Rady Pedagogicznej o przewidywanych dla niego ocenach śródrocznych i rocznych, oraz odpowiednio - na 30 dni przed zakończeniem okresu o przewidywanych ocenach niedostatecznych śródrocznych i rocznych;
- 13) Prawo do korzystania z biblioteki, pomocy naukowych, sprzętu komputerowego, oprogramowania oraz dostępu do Internetu.

MATERIAŁY

Rzecznik Praw dziecka: <https://brpd.gov.pl/>

Konwencja o prawach dziecka: <https://www.gov.pl/web/rodzina/konwencja-o-prawach-dziecka>

Strona UNICEF Polska: <https://unicef.pl/>

UNICEF Polska, materiały edukacyjne: <https://unicef.pl/wspolpraca/wspolpraca-z-placowkami-edukacyjnymi/materialy-edukacyjne>

Państwa-strony konwencji: <https://www.gov.pl/web/stopuprowadzeniomdzieci/wykaz-panstw-z-ktorymi-polska-zwiazana-jest-konwencja-haska-i-innymi-regulacjami>

Statut szkoły